

“Norrland som konstnärligt territorium”

Dag 1

Folkets hus i Gävle var arenan för första dagen av BRAK 2019. Branschdagarna för Konst i Norr är en tvådagarskonferens som återkommer på olika platser i norra Sverige med treåriga intervall. Denna gång var temat ”Norrland som konstnärligt territorium”.

08.00-09.00 **Registrering och morgonkaffe**

09.00-09.10 **Välkommen!**

Den tredje upplagan inleddes med frukostmingel, registrering och information i Folkets Hus tjugusiga 40-talsfoajé. Rebecka Adelhult Feklistoff, ordförande i arrangerande KonstnärCentrum Nord, och Erik Anderman, konstkonsulent och verksamhetsutvecklare för konst i Gävleborg, presenterade dagens program och hälsade alla välkomna.

09.10-09.40 **Konstnärspresentationer**

Own our own time, Ett mobilt territorium – Kerstin Lindström, Västernorrland.
Ett berg av möjligheter – Simon Gran Danielsson, Västerbotten.

Första talare ut var **Kerstin Lindström** från Härnösand. Hon presenterade sitt konstprojekt *Own Our Own Time* - ett stickningsprojekt som rest runt världen. Projektet betonar att stickning, en sysselsättning som belackare ansett vara totalt meningslöst kvinnogöra, kan liknas vid en mänsklig kraftstation. Kerstin Lindström har tagit med sig stickningen till olika platser och genomfört projekt med lokalbefolkningen. Det behövs nämligen åttio personer som arbetar samtidigt på den stora cirkulära stickning. Deltagarna får en timme på sig och den som är långsammast bestämmer farten.

Varje plats sätter sina spår på stickningen. På Färöarna användes den lokala ullen, på Shetlandsöarna gjorde ett typiskt oväder avtryck på verket och i Quebec etsade sig den kanadensiska sommarvärmen fast. På vissa platser kombinerades stickningstimmerna med andra konstarter. I Paris med musik, i Borås med dans och på Island präglades stickningen av tävlingsinstinkt. Islänningarna vill bestämt klå Färöarna i stickning.

Under konferensens andra dag skulle deltagarna själva få möjlighet att prova på att sticka gemensamt i projektet UpLift. Kerstin Lindström avslutade sin presentation med att lansera ett begrepp sprunget ur erfarenheter av *Own Our Own Time* -

”konstnärlig höjd ska kompletteras med konstnärlig värme.”

Simon Gran Danielsson var näste konstnär upp på scen. Efter studier på Konsthögskolan i Umeå och Kunstakademien i Tromsø deltog Danielsson i ett plats- och landskapsspecifikt konstprojekt arrangerat av KC Väst längs Kattegattleden mellan Kungsbacka och Helsingborg. Utanför den nedbrunna folkparken i Halmstad hade Simon Gran Danielsson hittat en ölkyl som han transporterat till en före detta hälsokälla i Kungsbacka.

”Min förhoppning var att vi skulle börja se Prästens Hälsokälla på ett nytt sätt”, förklarade Danielsson.

Trots noggranna försök att skylta upp och förankra kylan med armeringsjärn hade konstverket misstagits för skräp och nästintill transporterats bort innan de skyldiga kommit på andra tankar.

”Kanske var en upplyst kyl mitt i skogen själva konstverket?” Verket väckte till diskussion om transporter av buteljerat mineralvatten när likvärdigt kranvatten finns nära till hands.

Kundvagnsskulpturen *Ett berg av möjligheter* var ett annat projekt som mötte skepsis bland omgivningen. Märkliga mail och en illa understödd protestaktion försökte stoppa konstverket som ansågs vara naturförstörelse och ”vänster-konst”. Det hamnade tillslut på Länsstyrelsens bord som beslutade att skulpturen, skapad ur fascinationen av att kundvagnar alltid dumpas i närmsta vattendrag, inte var att betrakta som skrot.

9.45 – 10.15 **Kraften i platsen som inte avtar**

Clara Bodén, uppväxt i Jämtland med släkt från Höga Kusten, är filmkonstnär i gruppen Vapenochdramatik. Strax innan valet 2018 visade SVT hennes film *Stamnätet*, som reflekterar kring *vad* och *vem* som får äga rum i Norrland. Efter att ha visat filmen kommenterade Bodén utvalda stillbilder och diskuterade energipolitik, kolonialismen av Norrlands naturresurser, avståndet mellan produktion och konsumtion med mera. Filmen har inslag av illustration och kreativ ljudläggning och bygger på ett uppgivet mail med ämnesraden “Norrlandsfrågan”. Mailskrivaren bor i Ragunda, Sveriges vattenkrafttätaste område, där folk gått från att känna stolthet till att känna sig lurade.

10.20 – 10.40 **Belysande siffror – fördelade medel till konst i norr**

Ann Traber, analytiker på konstnärsnämnden, började med att citera ur den nyligen lanserade kulturbudgetpropositionen som formar nämndens arbete:

”Hur garanterar vi konstnärlig frihet - kulturpolitiken får aldrig bli instrumentell.”

Traber fortsatte sen att nämna statsbudgeten - där en viss höjning till kulturområdet gjorts som främst kommer kulturskolorna till del. Annars är pengar som fördelats via kulturrådet och kultursamverkansmodellen budgetens största poster på kulturområdet. Två exempel ur budgeten är att de statliga museerna får 1,7 miljarder medan knappt 500 miljoner avsätts till kulturskaparnas villkor. I det sistnämnda ingår bland annat BUS och Författarfonden.

Tyvärr hade presentationen från detta ögonblick stora brister. Inte nog med att oläsbara siffror och diagram presenteras utan analys och slutsatser, dessutom inkluderades Dalarna i Norrlandsstatistiken vilket gjorde att samtliga presenterade siffror var fel.

Ett axplock ur det som presenterades:

- 324 miljoner ur statens kulturbudget gick till Norrlandsregionerna och Dalarna.
- Skillnaden mellan regionerna är stor. Norrbotten satsar mest och Gävleborg minst av länen i Norrland.
- Sju procent av alla ansökningar kommer från Norrland och Dalarna och 7% av ansökningarna beviljas. Det sistnämnda är något högre än i landet i genomsnitt.
- Flest ansökningar inom Norrland och Dalarna kommer från Västerbotten
- Fler kvinnor är verksamma i Norrland och Dalarna än i riket i genomsnitt.
- De flesta ansökningarna, och bifallen, kommer från personer födda på 1980-talet.

10.45 – 11.00 **Sörj inte, organisera er**

Karin Bäckström och **Jon Perman**, som utgör konstnärduon **[krig]**, berättade om hur deras konstnärskap vuxit sedan de flyttade tillbaka till Sandviken från större städer.

“Det är ingen idé att sörja det som inte finns utan bättre att sörja för det som finns,” var andemeningen i deras framförande.

Sandviken är för litet för att varje subkultur och särintresse kan ha en egen publik så [krig]s idé var att samarbeta över gränserna. Under kulturhuset Kungens tak samlas konstgalleriet LarsPalm, Konstfrämjandets Gävleborgsfilial, musikarrangören Back Beat Bolaget, Tv-spelsklubben, Magic-ligan, ett screentryckeri, Institutet för samtida klotter, en musikstudio och Pallkragesällskapets odlingar på samma plats. Allt sker på ideell basis och tillsammans ”sörjer” man om den verksamhet som finns. Andra sätt att få folk att engagera sig är att göra tråkiga saker roligare. Under hashtaggen #städakungen rengörs ”templet” i buddistisk anda där alla hjälps åt.

Ytterligare ett sätt att skapa engagemang provades när Konstfrämjandet vill skapa en bildningsverksamhet. Alla förslag som kom in skulle genomföras - om förslagsgivaren själv gjorde det. Klotterinstitutet blev ett resultat av detta. Med användandet av ordet klotter istället för konst sänktes ”konstångesten” och fler

kända att de kunde delta.

”Vi kallar det kaotiskt arrangörsskap”, berättar Jon Perman. ”Det behövs en plan a, en plan b och en plan c eftersom särintressena spretar så”.

Senaste samarbetet är ett utbyte med en liknande verksamhet i Genève. Där används metodiken ”misslyckas tills det blir rätt”. Skillnaden mellan Sandviken och Genève var storleken. I Schweiz hade deras kulturhus plats för ateljéer, teaterscen och techno-klubb.

[krig] berättar att samarbetet breddat deras konstnärliga praktik från att tidigare främst handla om textil och musik i förening. Korsbefruktningen hade aldrig ägt rum i en större stad där varje särintresse har sin egen plats.

11.00-11.30 **Drivande skogar**

Pia Rønicke presenterade det konstnärliga forskningsprojektet *Drivande skogar* som pågått i flera år. Det började i Köpenhamns botaniska trädgård där det finns växter från hela världen. Hon började intressera sig för hur de kommit till Europa och besökte flera av växternas naturliga habitat i Mexikos skogar. Människorna som bodde där såg sig nästan som skogsvårdare. Eftersom de hade stort självbestämmande, och eget ansvar, över sin skog behandlade de den med långsiktighet i åtanke. Ur denna resa kom konst i form av fotografi, film och även rörliknande former.

Efter samtal med en expert från Uppsala Universitet började Pia Rønicke att utforska hur trä har flyttats runt planeten. Vid en utställning i Ockelbo kom hon i kontakt med den svenska skogsindustrin som i mångt och mycket är raka motsatsen till det småskaliga skogsbruket i Mexiko.

Hennes arbete kommer att resultera i en utställning 2020 på Gävle Konstcentrum, i lokalerna där det förr låg ett skogsmuseum.

11.30-11.45 **Nästan hemma**

Jonas Westlund från Sandviken berättade hur han efter studier vid Konsthögskolan i Umeå återetablerat sig i sina forna hemtrakter.

”Det har både för- och nackdelar att återvända *nästan* hem”. Fördelarna han tog upp var ett redan etablerat kontaktnät, att konkurrensen är mindre och att det finns förutsättningar till arbete med en god ateljé tillgång. Nackdelarna är att en risk för bekvämlighet infinner sig, att det finns för lite inflöde av nya konstnärer och bristen på konstnärsdrivna projektytor.

Parallellt med sin egen konstnärskarriär har Jonas Westlund arbetat som arrangör och utställningstekniker. Även det är erfarenheter med två sidor.

”Det kan bli en mättnad på diverse kulturjobb. Jag fick rådet att extraknäcka på lokaltrafiken istället - då skulle jag ha mer energi till mitt skapande.”

Jonas Westlunds egna skapande fick publiken också se en glimt av. Hans intresseområde är främst samtidens digitala förehavanden oftast presenterat som kollage, video och installationer. Videoverket ”My Vacation” visades för en jublande publik.

11.45 – 13.15 **Lunch**

Under lunchen passade Ann Nilsén, intendent på Länsmuseet Gävleborg, på att visa **Torsten Billmans ”Samhällsutveckling”** från 1946. Den enorma fresken finns längst bak på Folkets hus stora scen och döljs till vardags av skyddande plank men hade plockats fram särskilt för BRAK. Målningen är ett av få exempel på bildkonst inom arbetarkultur där är teater och litteratur mycket vanligare. Nilsén tydde olika delar ur målningen och hur helheten beskriver det moderna Sveriges framväxt från 1870-talet till och med andra världskriget. Målningen är dock inte enbart en hyllning utan innehåller mycket kritik.

På 1980-talet byggdes en skjutvägg som skyddade målningen från skador som den boxningsklubb som använde Folkets hus åsamkade omgivningen.

Som bonus berättade en besökare om sina möten med Torsten Billman, bland annat hur konstnären bodde på scenen för att ständigt kunna vattna fresken under dess tillblivelse. I mitten av åttiotalet återvände Billman för restaureringsarbete och strax därefter fick anekdotberättaren fyra av de fem skisser som legat till grund för verket.

13.15 – 14.00 **Konsten som språk**

Eftermiddagen inleddes med att Mårten Medbo presenterade sin forskning inom konsthantverk. Avhandlingen heter ”Lerbaserad språklighet” och undersöker keramik som en form av språk. Utgångspunkten var Medbos egna erfarenheter, först som brukskeramiker, sen mer konstnärligt. Bland annat omsatte han sina upplevelser som deltidsbrandman till scener i lera. Dock upplevde Mårten Medbo en form av identitetskras. Han, som arbetade helt utan text, passade inte in i det samtida koncepthantverket.

Doktorsavhandlingen behandlar den mening som dels uppstår mellan hantverkaren och hans material men även mellan verket och betraktaren.

”På så sätt kan hantverket ses som en språkförmedlare”, berättade Mårten Medbo, och fortsatte: ”Precis som man lär sig ett språk så kan man lära sig ett lerbaserat

språk. Hantverket är kanske rent av det språk där konstnären kommunicerar med betraktaren utan att använda text.”

En slutsats som drogs var att färdigheterna att uttrycka sig bra i text är likvärdiga färdigheterna som krävs för att uttrycka sig bra i lera. Enbart tankebaserad konst finns bara i upphovspersonens huvud.

Som slutkläm på sitt föredrag berättade Mårten Medbo hur han återvände till Gustavsbergs krukfabrik, där han en gång drejat inför publik som ett pittoreskt inslag, för att redovisa sin forskning. Självklart presenterades den inte i textform utan som en hantverksgestaltning där han drejade inför besökarna i det som numera är Gustavsbergs konsthall. Ironiskt nog blev denna redovisning något av ett genombrott som passade perfekt in i det samtida koncepthantverket.

Avhandlingen finns i även i textform på bland annat Adlibris.

<https://www.adlibris.com/se/bok/lerbaserad-erfarenhet-och-spraklighet-9789198242348>

14.00-15.45 **Rundabordsamtal och kaffe**

Härnäst på programmet stod rundabordsamtal. Deltagarna hade delats in i grupper för att diskutera följande frågeställningar:

- Vilka är förutsättningarna för konst utifrån ditt yrkesperspektiv?
- Vad saknar du?
- Vad finns och vad fungerar bra?

Konstnären och före detta konstkonsulenten Lena Ylipää höll ett kort anförande om hur stormakter och storföretag vädrar morgonluft med den globala uppvärmningen runt hörnet. Nya farleder och kolonisering av arktiska områden gör till exempel Tornedalen mer intressant än på länge. Men intresset utifrån ska inte vara den enda beskrivningen av Norrland, menade Lena Ylipää.

”Där finns oplöjd mark för konstnärer. Tyvärr finns det en brist på konstnärer i Norrbotten som vill engagera sig. Få av de som utbildat sig på annat håll kommer tillbaka.”

Under hela BRAK-konferensen fanns möjligheter att lämna synpunkter, förslag och funderingar i lådor märkta **Åsiktskollekt** utplacerade i lokalerna. På www.brak2019.se/asiktskollekt fanns en liknande funktion för den som föredrog att använda den moderna tekniken.

Några saker som lyftes fram när konferensen återsamlats:

-Gemensamma verkstäder är viktiga. Både praktiskt, resurssparande och yrkeslegitimerande. En plats för kollegialt stöd och kunskapsutbyte.

- Samverkansforum där konstnärerna är representerade i beslut och rådgivning.
- Resurser till förmedling av konstnärlig verksamhet inom institutionerna och i den konstnärliga praktiken, eventuellt som assistentstöd.
- En bråkigare konstnärskår.
- Opinionsbildande konstnärsaktivism (som exempel nämns aktionen där flera målningar täcktes över på Västernorrlands Museum tidigare under året)
- Det saknas trygghetssystem, men en utredning finns - dags att börja använda den.
- Förtydligande av kulturpolitiska mål. Vad ska det offentligt finansierade kulturliv egentligen innehålla?

15.45-16.15 **Konstnärspresentationer**

Landskapets röst – Björn Ola Lind, Västernorrland.

Äntligen får man skämmas! – Britt-Lis Lindqvist, Västerbotten.

Tre saker präglade tidigt **Björn Ola Linds** konstnärskap; moderns arbete med lera, hennes förmåga att tala med djur och natur samt det flertalet dödsfall han omgavs av i tioårsåldern.

I projektet *Cayenne* har Björn Ola Lind och en Buto-dansare gestaltat olika platser längst Ångermanälven i dans, film och fotografi.

Lind hörde som liten toner från landskapet. Det sjöng för honom - en kunskap han hade för sig själv. Ingen annan han kände upplevde det. Under tiden på konstfack sökte han olika ursprungsbefolkningar som delar denna syn på att landskapet är levande. Det mynnade ut i projektet *Landskapets röst*. Efter avslutad utbildning började han intervjuva samer om färgen rött och om deras relation till älgar, björnar och renar i tre filmer för SVT.

Dagens sista konstnärspresentation står **Britt-Lis Lindqvist** för. Hon berättade att hon länge skämts för att sitta i ateljén och brodera istället för att hålla på med konst som provocerar. Bland annat har hon fastnat i en gammaldags broderiteknik kallad petit-point som går ut på att göra många ytterst små detaljer. Inget är väl mindre provocerande än det.

Men så plötsligt har skam blivit inne - flygskam och konsumtionsskam - och till och med broderi är trendigt.

Efter avslutade studier vid HDK började Britt-Lis Lindqvist jobba intensivt med diverse textila tekniker. Hon medverkade på skulpturparker, gjorde ett lusthus på demensboende och skickade till och med in grejer till salongen i Umeå, trots att hon skämdes. Men när verken inte bara blev antagna, utan dessutom såldes så började det äntligen gå upp för Britt-Lis: "jag behöver inte skämmas". Så nu arbetar hon med sin långsamma tekniker. Hon färgar ull, spinner garn och broderar. Allt tar lång tid -

precis som alla viktiga världsomvälvande händelser gör. Men när karriären går bra finns det plötsligt nya skäl att skämmas - att leva på skattemedel. ”Men då såg jag att till och med Facebook har fått stöd, på 100 miljoner, för att etablera sig”, avslutar konstnären.

16.20-16.30 **Avslutning och information om kvällens händelser**

16.30 – 19.00 **Paus och förflyttning till Gamla Katolska kyrkan**

19.00 – 20.30 **Middag**

Under kvällen flyttade konferensen till en f.d katolsk kyrka som numera tjänstgör som festsal. Där serverades en storslagen vegetariskt buffé med bland annat tryffelkräm, rödbetspaj och rotfrukter. Den välutsmickade inredningen finns kvar och flera deltagare tog tillfället i akt att kliva upp den gamla predikstolen och tala till församlingen.

Bland annat hyllades Kerstin Lindström och Lisa W Carlssons aktion på Västernorrlands museum i Härnösand. I protest mot nedskärningarna i museets verksamhet hade de samlat tjugofyra konstnärer som ställde ut på ”Y-salong 2019” och täckt över sina verk med svart tyg. Detta för att symbolisera tomheten som uppstår när konsten inte längre ges några resurser. Lindström och Carlsson passade på att berätta om hur arbetet bakom aktionen gick till: hur de med snabba ryck fick 32 konstnärer att skriva på ett uppror och hur ett mail som av misstag skickats fel kan leda till en riksnyheter. ”Vi var förbannade” sade Lisa W Carlson och fick stort bifall från den buffémumsande församlingen.

Upproret går att läsa i sin helhet på nättidskriften [Volym.info](https://www.rvn.se/sv/Sarprofil-delplatser/volym/reportage/upprop/)
<https://www.rvn.se/sv/Sarprofil-delplatser/volym/reportage/upprop/>

20.30-21.00 **Dödszonen**

Efter maten framförde konstnärduon **Gideonsson/Londré** sitt performance *Dödszonen*.

Dödszonen är ett begrepp inom bland annat bergsklättring och syftar på höjder där syret i luften är så tunt att normalt mänskligt liv inte kan förekomma. På 8000 meter upphör andning och blodcirkulation att fungera normalt. Även hallucinationer, panik och stress är resultat av syrebrist och gör att många felbeslut och dödliga olyckor har skett på dessa höjder.

Verket inleds med att Lisa Gideonsson och Gustaf Londré knyter av sig skorna och fyller varsitt kar med vatten från en sodastreamer. Karen står på ett bord och medan den ena läser ur skildringar från vad som förefaller vara vistelser inom dödszonen, stoppar den andra ner ansiktet under vattenytan och håller andan. Det gör även publiken. Var ska det här sluta? Växelvis turas konstnärerna om att läsa och hålla andan och successivt blir det allt mer uppenbart att konstnärerna får svårare att behålla skärpan - de närmar sig sin egen dödszon. Är det andras skillnader de läser eller sina egna? När texten är slut knyter konstnärerna sina skor och andas ut. Det gör även publiken.

Innan kvällen var över passade även ordföranden för KonstnärCentrum nationellt, på att tacka för både middagen och arrangemanget och hyllar det informella mötet mellan konstnärer och institutionernas tjänstepersoner - som alla drabbas av dessa tuffare villkor.

21.00-24.00 **BRAKfest**

Dag 2

09.00 – 9.15 **Välkommen**

Konferensens andra dag ägde rum i Läns museet Gävleborgs lokaler. Museibygnaden från 1940 hyser en av landets största samlingarna av svensk konst från 1620-talet till idag. Ann Nilsén, intendent, och Ingela Broström, chef för publika avdelningar, hälsade alla välkomna med en kort historisk redogörelse över samlingens tillkomst. För att komplettera donationsfamiljen Rettigs egna samling med äldre konst började museets första chef, Philibert Humbla titta ihop verk från samtida konstnärer. Ett tag köptes konst ”direkt från stafflit” men dagens samlande ser lite annorlunda ut. ”Det är svårt att veta vad som är representativt för vår tid, men vi tänker att det är tillåtet att göra misstag”, utvecklade Ingela Boström och berättade att museet har många verk i samlingarna som i efterhand visat sig inte vara signifikanta för sin tid.

09.15 – 09.45 **Konstnärspresentationer**

Kerstin Hedström, Norrbotten

Från raggargarage till raggartställning – Lotta Lampa, Norrbotten

Dagens första konstnärspresentation står **Kerstin Hedström** för. Hon beskriver sin konst som ”slow art”. ”Det tar, och ska få ta, lång tid.” Som exempel nämner hon ett verk bestående av medicinkartor som det tog tio år att samla material till.

Kerstin Hedströms senaste konstverk är en båtliknande skulptur med titeln *Allt det som vi lämnade efter oss*. Verket består av silvriga föremål som hänger från en metallform och reflekterar ljus. Godispapper, saxar, klockor, berlocker, säkerhetsnålar och andra loppisfynd har kombinerats med en del egentillverkade föremål för att utgöra formen. Det pilliga och tidsomfattande arbetet tog Kerstin och en assistent en vecka att montera i utställningshallen.

Konstnären passade också på att visa verk som hänger i Nya Zeelands fågelrika skogar. De består av meterhöga lampskärmskallet som placerats i träd och påminner om fågelburar. *Bida tid* är trollsländsliknande skulpturer av bland annat CD-skivor och skurstänger som sitter på lyktstolpar och vajar långsamt i vinden. Slow art i ett nötskal.

Efter en omkastning i schemat klev **Lotta Lampa** från Kalix upp på scen. Hon är uppvuxen i ett garage, jobbar i sin brorsas bilverkstad och gör konst och design med raggarkoppling. Lotta Lampa berättade hur hon gett fuskpälens djur en form, gjort enorma doftgranar och även skapat WonderBaum-former i emalj. Raggare är en publik som sällan besöker konstutställningar så när det skedde vid hennes utställning i Kiruna blev det stor uppmärksamhet.

Andra saker som Lotta Lampa formgivit är ishotellet i Jukkasjärvi och en serie verk med blix-motiv. Hon ingår också i gruppen Arctic Designers som i ett nytt projekt verkar för att exportera sina designföremål i New York.

09.50-10.20 **Geografiska avstånd/uppbyggnad av resurscentrum för konst**

Samtidigt som **Hanna Isaksson** började jobba på KRO för tio år sedan lades också kulturpolitiken om. Alliansen hade introducerat samverkansmodellen där regionerna blev kulturpengarnas mellanhänder. Hanna Isaksson befarade att musik och teatrar skulle ta alla medlen och bildkonsten utelämnas. En idé som fanns för att motverka det var etablerandet av så kallade resurscentra för konst. Idag är Hanna Isaksson själv verksamhetsledare för Resurscentrum i Norrbotten.

Ett antal workshops gav resurscentrat en ”affärsplan” som inkluderar upphandlingsstöd för kommuner, föreläsningsserier med fortbildning för konstnärer och målet att sammanföra konsthantverkare med turistnäringen. Det har resulterat i utställningar i regionhuset och på flygplatserna, kulturmärkning av graffittiväggar, Artist in Residence-projekt, kurser i att skriva pressreleaser, med mera.

Finansieringen sker via Kulturrådet, samverkansmodellen och Region Norrbotten. Enskilda projekt delfinansieras dessutom av kommuner, arrangörer och konstnärer. Hanna Isaksson poängterade vikten av att ha en verksamhetsbudget då externa medel nästan alltid kräver en medfinansiering på femtio procent. Hon har tillgång till en lika stor summa som konstkonsulenten. Av de fyra områden där ett resurscentra testades har tre valt att gå vidare med det. Dock har inget ställe som inte var testområde etablerat ett resurscentra för konst.

10.20-10.50 **Kaffe och performance**

”Det är lillasystemen till *Own Our Own Time* som fick följa med den här gången”, berättade Kerstin Lindström, som tillsammans med ljudkonstnären Björn Eriksson engagerat ett tjugotal frivilliga i en gemensam stickning i museets foajé. Performancet *UpLift* inleddes med att Lindström räknade enstaka maskor som snart övergick i miljontals. Strax inkluderades även sjörapporten och allt ackompanjerades förtjänstfullt av Björn Erikssons egna repertoar av röstsamplingar och intrikata ljud.

I foajén rullade också ett bildspel med verk från ett tjugotal KC Nord-anslutna konstnärer under dagen.

10.50-11.50 **Möjliggörare**

Vid nästa panelsamtal deltog Fakhroddin Fani, tidigare politiker i Gävle och Katarina Jönsson Norling, konstnär. Chefen på Gävles kommunala konsthall, Eva Asp, agerade moderator.

Fakhroddin Fani inledde med att berätta om hur han efter studier på konstskola insåg att bildkonstnärerna levde i periferin av det i övrigt goda kultur-Gävle. Ett skäl var att bildkonsten, till skillnad från teater, musik och dans, saknade en institution - en byggnad. Inspirerad av ungdomens ”allaktivitetshus” kartlade han vilka outnyttjade resurser som skulle kunna användas om ett allaktivitetshus för yrkesverksamma konstnärer skulle bildas. Fakhroddin Fani formulerade en motion som gick igenom och arbetet kunde starta. Ett arbete som skulle mynna ut i att Gävle prisades som årets konstkommun år 2000.

Katarina Jönsson Norling, dåvarande distriktsordförande i KRO, var en av tre i den arbetsgrupp som skulle verkställa beslutet. Tidigt gjordes en studieresa till Umeå där ateljéstöd diskuterats. ”Ateljéfrågan var viktig för att ge yrkesverksamma konstnärer möjligheter att verka”, berättade Katarina Jönsson Norling. Ateljéstödet kom dock inte att knytas till ett särskilt hus. Risken att stödet i så fall bara kom de till godo som flyttade in från första början, och aldrig flyttade därifrån, var för stor. ”Inflyttade och nya konstnärer skulle aldrig kunnat få tillgång till stödet.”

Allaktivitetshuset blev tillslut en kollektivverkstad med ett antal ateljéer som fick hyras mot villkoret "att ansvara för den gemensamma projektateljén och utrymmena." Även de som hittar lokal på annat håll har rätt till ateljéstöd. Katarina Jönsson Norling opponerar sig mot synen på att konstnärer är så dåliga på samarbete. "De är riktigt bra med tanke på hur individuella arbetarna är."

Efter denna historielektion upplyser Eva Asp att det snart är slut på möjligheten för konstnärer att leva och verka i Gävle. Hon skriver för närvarande konsekvensbeskrivningar för nedläggningen av Konstcentrum, den kommunala konsthallen. Nya ekonomiska nedskärningar, ett förbud mot kommunikation mellan tjänstemän och politiker samt kommunens inriktning mot upplevelser istället för konst är anledningar Eva Asp lyfter upp. "Jag har under mina tre år ännu inte fått lov att presentera min verksamhet för nämnden." Vidare berättade Eva Asp om det förakt mot konst hon upplever bland sina kolleger. Ett planerat konstverk som ställts ut internt hade mötts av kommentarer som "lägg ner en-procents-regeln" och liknande från bland annat förvaltningschefen. I förtvivlan och desperation vänder sig Eva Asp till åhörarna: "Hur går vi vidare från populismen? Vad gör vi?" "Det här är ett krig", svarade Fakhroddin Fani och föreslog att man vänder sig till allmänheten via media. En röst ur publikhavet propresenterade att "Vi placeras oss i partierna!" Andra ville initiera en namninsamling och en tredje att KRO gör ett uttalande från BRAK.

Fristad för konsten

Innan Katarina Jönsson Norling påbörjade samtalet med fristadkonstnären Seywan Saeedian rekapitulerade hon hur det gick till när Gävle blev världens första fristad för bildkonstnärer. "ICORN, organisationen som jobbar med fristadssystemet, var tveksamma till att arbeta med bildkonstnärer då det inte fanns ett etablerat samarbete som det författare hade med PEN." Även en lokal moderat politiker motsatte sig kommunens engagemang och drog det hela till domstol, utan bifall.

Seywan Saeedian kommer från Kurdistan, ett område uppdelat mellan fyra odemokratiska länder, och är den andra konstnären som fått tvåårig fristad i Gävle. "Jag är kurd från Iran men har också bott i Irak och Turkiet. Flera gånger har jag sett personer dö. Jag är avundsjuk på Sverige som inte haft krig på 200 år. Hemma har konstnärerna det mycket svårt. Ett tiotal är i fängelse och flera andra är förbjuda att till och med skriva. Men vi har en stor gemenskap och hittar hela tiden nya sätt att arbeta på - det har blivit en del av själva kulturlivet. Konst är som syre för folket då vårt liv är en tragedi."

På frågan om vilka skillnader det är att arbeta i Sverige jämfört med Kurdistan svarade Seywan Saeedian att det bara är äldre personer som går på utställningar här. "Men om folket inte kommer till konsten så tar vi konsten till folket istället" sade han

och börjar visa bilder från den turné han gjort med sina skulpturer runt om i Gästrikland.

2016 brann ateljén i Turkiet ner på grund av kriget. ”Inte trodde jag att samma sak skulle ske i Sverige”. Under sommaren startade en brand i längan där Seywans ateljé fanns och än en gång brann alla hans konstverk upp. ”Man får göra det bästa av situationen. Jag fotograferade de former som skapades av hettan. Det blev hundra bilder på fem dagar som jag nu letar utställningsplats för. Jag skrev också tre barnsagor under tiden. De har min fru Ronak illustrerat och ska ges ut på persiska i Iran och på engelska i USA.”

11.50-11.55 **Information om aktiviteter under lunchen**

11.55-13.30 **Lunch, Klotterklungan och Länsmuseet Gävleborgs konstsamling**

I museets ateljéer var det dukat för en utsökt lunch. I pausen fanns också möjlighet att gå på inte mindre än tre visningar i museet. Ingela Broström berättade ingående om den politiska konsten och svårigheten med att skapa en helhet vid den senaste omhänget av konsten. För den mer praktiskt intresserade så erbjöd Sofia och Julia från *Klotterklungan* att göra ett undantag från sin kvinno-/transseparatistiska rörelse och välkomnade alla att spraya på museets graffitivägg utanför museet.

13.30-14.15 **Konstnärspresentationer**

Terroire, alla småsakers betydelse – Karin Öst, Gävleborg.
Att pinka revir – Åsa Maria Hedberg, Jämtland/Härjedalen.

”Terroire” vilket ungefär betyder *platsens känsla*, var rubriken på **Karin Östs** konstnärspresentation. Hon kommer från en liten hälsingeby och bor numera i en ännu mindre ort som är utgångspunkten för hennes konstnärskap. ”Det är de små sakerna som avgör vilka vi är”, sa Karin Öst. Hon fick ofta frågan varför hon flyttade till Marma och svarade att det är helt andra värden som gäller där. ”Att välja den skola som erbjuder bäst ekologisk frukt är svårt när skolan lades ner ’86.” Karin Öst fortsatte beskriva skillnaderna mellan stad och glesbygd. ”Här är det tre bilar på bilbingon, och om jag faller för reklamen och till exempel vill beställa hem något så möts jag av *Tjänsten finns inte i ditt område*”. Hon avslutade med att påstå att Marma är platsen där folk passerar med sina takboxar på väg för att vila upp sig, men tvingas vänta på en plogande bonde.

Åsa-Maria Hedberg startade sin konstnärspresentation med att svepa in hela åskådarskaran i sina enorma flätor. ”Nu sveper jag in er i mitt universum”, meddelade hon och fortsatte med att presentera några av sina konstverk. En nio meter hög lerskulptur i form av ett träd, en kullerbytta-skulptur i Mölnlycke och en egen konsthall i Jämtländska glesbygden.

”Det negativa med att vara så avsidet kan vara att inte en enda person kommer på vernissagen, men det finns också möjligheter”, resonerar konstnären. ”Till exempel kan man kila upp till radiochefen och få dom att sända en minut lergök-ljudkonst eller ansöka om att få låna torget. Man kan också få köpa en lokstall för en krona och en kram eller ta hjälp av Jämtlands president. Då kan det komma mer än hundra personer på nästa vernissage.”

14.15-14.30 **Konstnärlig frihet – rätten att göra vad en vill för skattebetalarnas pengar**

Sara Edström är nyvald ordförande för konstnärernas riksorganisation med en gedigen bakgrund som konstnär i Luleå. Där har hon också drivit Galleri Syster vilket hon nämner som ett exempel på en självorganiserad verksamhet, något tidigare föreläsare har tagit upp under konferensen. Tyvärr blev hon inte förvånad över att hennes första uttalanden som KRO-ordförande handlar om ”principen om armlängds avstånd”. Edström tog upp det aktuella fallet med Sölvesborgs kommun, som trots att det nästan inte köpts in någon konst överhuvudtaget, tydligt har uttryckt att samtidskonst inte längre ska få finnas i kommunen. Ett annat färskt exempel är Nacka kommun som haft en tydlig kravlista på vilka budskap som målningarna i gatukonstprojekt Wall Street Nacka ska innehålla. Där finns det inte plats för samhällskritik. I Helsingborg såg kommunen plötsligt knarksvampar i en gångtunnel-målning och på annan offentlig målning tycktes en politiker sig ana att Miljöpartiets logga eventuellt kunde kännas igen om man hade god fantasi. I Järfälla tog kommunstyrelsens ordförande ner arbetarkonsten då hon fann den odemokratisk. En utsmyckning i form av en röd sjöstjärna rök också - eftersom röda sjöstjärnor hyllar kommunism.

”Det börjar på detta sätt. Och det blir vanligare i Europa” sade Sara Edström och tog upp andra aktuella frågor som KRO jobbar med:

Hur samverkansmodellen dubbelbestraffar när regioner skär ner, inskränkningar i konstnärlig frihet på grund av nedskärningar av budgetar, samarbeten med företag där logotypen ska ska synas i verken. ”I det sistnämnda är det inte längre konst utan reklam”, avslutar Sara Edström.

14.30-14.45 **Kaffe**

14.50-15.15 **Det levda måleriet**

Konferensens avslutande panelsamtal modererades av Region Gävleborgs konstkonsulent Erik Anderman. Frågorna ställdes till de två Edsbyn-bördiga konstnärerna **Sara-Vide Ericson** och **Rebecca Lindsmyr**. Rubriken var det ”*Det levda måleriet*”. Sara-Vide Ericson förklarar att det är just så hon arbetar, hon ”lever” sin målningar. Hon fotograferar en iscensättning av motivet som en förstudie. Många av iscensättningarna har gjorts i hälsingeskogen bakom huset där hon bor. ”Jag behöver närhet till naturen”, fortsätter Sara-Vide Ericson och förklarar samtidigt varför hon flyttade tillbaka till trakterna kring Edsbyn igen efter en tid i Stockholm och Uppland.

Rebecca Lindsmyr bor för tillfället i Skåne, där hon går masterutbildningen på Konsthögskolan i Malmö. ”Men att komma hem är att kunna slappna av. Då blir jag inte överstimulerad av nya intryck”, berättar Rebecca. När hon ombeds berätta om en konstupplevelse som gjort ett starkt intryck på henne väljer Rebecca Lindsmyr en utställning med Jenny Saville. ”Vi delar intresset för kroppen. Hennes enorma målningar blir abstrakta på när håll men figurativa på distans.”

”Jag tycker man ska ta på alla målningar, det är som blindskrift”, säger Sara-Vide Ericson och skickar ut en purfärsk målning i publiken.

15.15-15.30 **Avslutning av dagarna**